
Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:1

Kyrklig scout- och idrottsverksamhet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas den från 2020 års kyrkomöte bordlagda motionen 2020:10 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att ta fram en nationell strategi för organisering av kyrklig scout- och idrottsverksamhet. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan har en egen barn- och ungdomsorganisation, Svenska Kyrkans Unga, och inom den ryms friluftaktiviteter. Församlingens verksamhetsinriktning bör bestämmas av församlingarna i samspel med respektive stift och är inte en fråga för nationell nivå. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet ska avslå motionen.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:10.

Motionens förslag

Motion 2020:10 av Torbjörn Aronson, Kyrklig scout- och idrottsverksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en nationell strategi för organisation av kyrklig scout- och idrottsverksamhet.

Bakgrund

Svenska kyrkan och Scouterna

Scouterna är den nationella organisationen för scoutrörelsen i Sverige (tidigare utgjordes den av Svenska scoutrådet som var paraplyorganisation för scoutförbunden KFUK-KFUM, Frälsningsarmén, Nykterhetsrörelsen och SMU). EFS scout organiserades tidigare under KFUK-KFUM och är idag en samverkansorganisation till Scouterna under namnet Salt Scout (2014). Scouterna bildades 1 januari 2012 och har det svenska medlemskapet i de två världsorganisationerna för Scouting WAGGGS (World Association of Girl Guides and Girl Scouts) och WOSM (World Organization of the Scout Movement).

Scouterna ansvarar för att utveckla hela scoutrörelsen i Sverige samt erbjuder en stödstruktur för de kårer som tidigare ingick i Svenska scoutrådet. Kårer som är medlemmar i en samverkansorganisation är också medlemmar i Scouterna men deras lokala stöd hanteras av respektive samverkansorganisation.

Salt scout har drygt 2 000 medlemmar och är den verksamhet, i Svenska kyrkan, som har tydligast koppling till Scouterna i ett nationellt perspektiv. *Västerås stifts*

scoutkår startades 2020 och är direktanslutna till Scouterna. Kåren är gemensam för all scoutverksamhet inom församlingar i Västerås stift. I övrigt rymmer Svenska kyrkan en del ”scoutliknande verksamhet” men som organisatoriskt varken har kopplingar till Salt scout eller till Scouterna.

Svenska kyrkan har sedan 2016 ett avtal med Scouterna kring webb utbildningen Trygga möten (förebygga kränkningar och övergrepp i ungdomsverksamhet). Avtalet förlängdes 2020-10-21 och tecknades mellan Trossamfundet Svenska kyrkan och Scouternas utbildningsbolag AB. Avtalet gäller fram till och med innevarande års utgång och innebär att Svenska kyrkan kan erbjuda 200 utbildningslicenser till medarbetare i församlingarna. Kyrkostyrelsen har informerats och beslutat om den samverkan som sker inom ramen för avtalet gällande webb utbildningen Trygga möten.

Svenska kyrkan och samverkan med idrottsrörelsen

Svenska kyrkan har under 2000-talet samverkat med idrottsrörelsen. Sedan 2006 har Svenska kyrkan haft flera avtal med Svenska fotbollförbundet. Avtalen har bland annat varit knutna till Svenska fotbollförbundets fotbollsskolor samt berört Svenska kyrkans internationella arbete, bland annat har det handlat om rättvisemärkta fotbollar. Under hösten 2021 kommer kyrkokansliet att möta Fotbollförbundet för diskussion om fortsatta samarbeten.

I de flesta stift finns både samarbeten och verksamheter som har kopplingar till idrott. Kyrkokansliet samordnar också nätverk kopplat till kyrka-idrott och tar ansvar för genomförande av kyrka-idrottsforum. Dessa idrottsforum syftar till att medarbetare i stift och församlingar får möjlighet att dela erfarenheter och information kring arbetet med kyrka-idrott.

Sedan 2017 finns Svenska kyrkan på en samverkansplattform tillsammans med Svenska Röda korset, Riksidrottsförbundet, Rädda barnen, Forum och Stadsmissionerna i Sverige. Denna samverkan verkar för ett öppnare och mer inkluderande Sverige.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet behandlade 2014 en motion (2001:4) i vilken det föreslogs att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att producera ett idématerial med inriktning på verksamheter för pojkar och män. I motionen lyftes frågan om pojkarnas och människans frånvaro i församlingen. Kyrkolivsutskottet (KI 2014:4) delade motionärens uppfattning att det behövde göras insatser för att pojkar och män ska finna en plats i församlingsverksamheten, men gjorde bedömningen att det redan fanns material och aktiviteter som fyllde behoven och föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Samverkan mellan Svenska kyrkan och idrottsrörelsen har behandlats vid två tidigare kyrkomöten, 2014 (motion 2014:78) och 2015 (motion 2015:38). Båda motionerna handlade om att öka och fördjupa samverkan mellan Svenska kyrkan och idrottsrörelsen. I betänkandet från 2015 (KI 2015:9) hänvisades till det pågående arbetet inom ramen för kyrka-idrottsforum och samarbetsavtalet med Svenska fotbollförbundet. Utskottet gjorde bedömningen att ytterligare samverkan inte var nödvändig och föreslog avslag på motionerna. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Motion 2020:10

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2020:10.

Utskottet delar motionärens uppfattning om betydelsen av mångfald i Svenska kyrkans barn- och ungdomsarbete. Friluftsliv och idrott spelar en stor roll i unga människors liv och det är bra att Svenska kyrkan förmår att möta unga människor där de finns och att knyta an till deras intressesfär. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan har en egen barn- och ungdomsrörelse, Svenska Kyrkans Unga, och inom den ryms friluftaktiviteter.

Det har under åren förts diskussioner mellan Scouterna och Svenska Kyrkans Unga om en utökad samverkan, men det har funnits olika uppfattningar kring avgifter och medlemskommunikation.

Att starta scoutkårer innebär förpliktelser och det måste vara församlingar och stift som själva bestämmer om detta är lämpligt eller inte.

Utskottet ser positivt på samverkan mellan Svenska kyrkan och idrottsrörelsen, men menar samtidigt att det måste vara församlingar som i första hand initierar sådan samverkan.

Församlingens verksamhetsinriktning bör bestämmas av församlingarna i samspel med respektive stift. Någon nationell strategi för att församlingar ska klara denna uppgift behövs inte.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2020:10.

Digitalt sammanträde den 6 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Amanda Carlshamre, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Andreas Holmberg och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets beslut i betänkande KI 2021:1 till förmån för bifall av motionen (2020:10).

Svenska kyrkan har förlorat 1,5 miljon medlemmar sedan år 2000 och har idag ingen fungerande strategi för att långsiktigt hejda den nedåtgående trenden. En nationell strategi för kyrklig scout- och idrottsverksamhet har stor potential för att bidra till att bryta denna trend och hjälpa församlingar och stift att hitta ett sätt att få och behålla fler killar i kyrkan.

Torbjörn Aronson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:2

Pastorsadjunktsåret

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:4 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda och komma med förslag till hur systemet med pastorsadjunkter kan avvecklas. Utskottet delar motionärernas åsikt att systemet med pastorsadjunkter bör ses över men vill inte förekomma den redan av kyrkostyrelsen beslutade utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning, inklusive pastorsadjunktsåret. Däremot vill utskottet att kyrkostyrelsen i sin utredning särskilt beaktar var det finansiella ansvaret för pastorsadjunkters lön vid vakans i församling ska ligga.

Till betänkandet finns en reservation, ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:4,
2. med anledning av motion 2021:4 uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning beakta vad utskottet anfört.

Motionens förslag

Motion 2021:4 av Leif Nordenstorm m.fl., Pastorsadjunktsåret

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och lägga förslag till hur systemet med pastorsadjunkter kan avvecklas.

Bakgrund

Pastorsadjunktstjänst

Pastorsadjunktstjänsten är en introduktionstjänst, som avser att erbjuda pastorsadjunkten en introduktion till en ordinarie prästtjänst. Biskopen i respektive pastorsadjunkts hemstift fattar beslut om i vilken församling de placeras och stiftet betalar deras lön under pastorsadjunktstiden på tolv månader. Tiden kan förlängas upp till 18 månader vid särskilda skäl. Under sitt adjunktsår arbetar pastorsadjunkter som präster i en missivförsamling och har till sitt stöd en handledare som de samtalar med regelbundet.

Enligt kyrkoordningen (34 kap. 10 §) måste den som söker en tjänst som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt ha varit anställd som pastorsadjunkt i ett år, eller som vid tidpunkten för tillträdet av den sökta tjänsten kan antas ha varit det. I regel sker detta i anslutning till en avslutad prästutbildning vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut (SKUI). Därför har prästkandidater redan när de börjat läsa vid

SKUI samtal med sitt stifts rekryteringsansvariga om var inom stiftet de kommer att tjänstgöra under sitt pastorsadjunktsår.

Pastorsadjunkt, som en reglerad tjänst på ett år med handledning, blev reglerad 1991. Syftet var att ge nyvigda präster en trygg och ordnad start på sin prästgöring. Till en viss grad kan en sådan introduktionstjänst jämföras med introduktionstjänster för läkare eller psykologer, men det finns också skillnader, till exempel att pastorsadjunkter redan är vigda medan läkare och psykologer får legitimation efter sin introduktionstjänst.

Praktik under prästutbildningen

Inom prästutbildningen ingår flera praktikperioder. I den pastoralteologiska grundkursen ingår tre veckors verksamhetsförlagd undervisning i en församling i vagningsstiftet och innan det pastoralteologiska slutåret kan genomföras ska kandidaten ha avslutat åtta veckors praktik i församling. Undervisningen vid SKUI är yrkesförberedande och innehåller många praktiska övningar. I den ingår också tre veckor av verksamhetsförlagd undervisning i församling.

Ny utredning om Svenska kyrkans prästutbildning

Sommaren 2021 beslutade kyrkostyrelsen att genomföra en utredning av Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildning. Utredningen ska redovisas senast under hösten 2022 och innehålla förslag på en reviderad, alternativt ny, utbildningsplan för prästprogrammet.

Utredningen ska även analysera konsekvenser för den befintliga ordningen med pastorsadjunktsår som introduktionstjänst för nyvigda präster ifall förändringar föreslås som kan ha inverkan på denna ordning. Här kan det vara aktuellt att inom utredningen belysa olika modeller för introduktionstjänst. Likaså ska eventuella konsekvenser för övriga kyrkliga utbildningar och samverkan mellan alla utbildningsprogram belysas och analyseras utifrån de förslag som ges.

Utredningen ska dessutom överväga möjligheter och svårigheter med erbjudanden om och planering för fortbildningsdelar som fortsättning efter avslutad pastoralteologisk yrkesutbildning och prästvigning.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Till 2004 års kyrkomöte inkom en motion i vilken det föreslogs att sex månaders anställning som pastorsadjunkt skulle ge behörighet att anställas som komminister, kontraktsadjunkt eller stiftsadjunkt (2004:91). Motionen avslogs av kyrkomötet i enlighet med kyrkorättsutskottets förslag som hänvisade till pågående utredningar av de kyrkliga utbildningarna (Kr 2004:2).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:4.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2021:4 uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning beakta vad utskottet anfört.

Utskottet är överens med motionärerna att det finns anledning att se över ordningen med pastorsadjunktsår i sin nuvarande form. Utskottet vill lyfta den olägenhet det kan medfölja när präster med familjer behöver flytta flera gånger under kort tid och att

nya präster kan ha väldigt olika behov av introduktion. Utskottet anser att den ordning där stiftens bekostar pastorsadjunkters lön vid vakans i församling måste ses över.

Utskottet ser att det i den del av kyrkostyrelsen beslutade utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning som gäller pastorsadjunktsåret, finns erfarenheter att hämta från EFS, vars präster inte genomgår ett pastorsadjunktsår samt bland nyvigda diakoner som i regel inte har en introduktionstjänst, men ibland omfattas av ett mentorskapsprogram.

Utskottet anser att det inte är lägligt att föregripa den beslutade utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning genom att tillsätta ytterligare en utredning av pastorsadjunktsåret, eller att en sådan utredning *a priori* ska inriktas på avskaffande av pastorsadjunktsåret.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2021:4 och att med anledning av motionen uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning beakta vad utskottet anfört.

Digitalt sammanträde den 6 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets förslag till avslag på motion 2021:4 Pastorsadjunktsåret, till förmån bifall till motionen.

Margaretha Herthelius

Särskilt yttrande

Jag delar utskottets mening att motionen ska avslås, men motsätter mig motivtexten i sammanfattningen samt i utskottets överväganden till förmån för eget förslag enligt nedan, vilket tyvärr inte vann utskottets majoritetsstöd:

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:4 i vilken det föreslås att kyrkostyrelsen ska utreda och komma med förslag till hur systemet med pastorsadjunkter kan avvecklas.

KI 2021:2

Utskottets mening är dock att den redan av kyrkostyrelsen beslutade utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning, inklusive pastorsadjunktsåret inte bör föregripas.

Utskottets överväganden

Utskottet anser att det är olägligt att föregripa den redan beslutade utredningen av Svenska kyrkans prästutbildning genom att tillsätta ytterligare en utredning av pastorsadjunktsåret. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motion 2021:4.

Ann-Christine From Utterstedt

Särskild mening

Vi stödjer det särskilda yttrandet i ärendet.

Zandra Pettersson och Christoffer Wallin

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:3

Konfirmationsåldern

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:11, där kyrkostyrelsen föreslås få i uppdrag att ändra åldern för konfirmation i Svenska kyrkan till det året de unga fyller 14 år.

Utskottet konstaterar att möjligheten att söka dispens för konfirmation av barn yngre än 15 år redan nu är en möjlighet. Utskottet vill också påpeka att konfirmationen bör utformas på ett sådant sätt att det även passar äldre ungdomar och ungdomar i behov av särskilt stöd. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:11.

Motionens förslag

Motion 2021:11 av Lars Arvidsson m.fl., Konfirmationsåldern

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ändra åldern för konfirmation i Svenska kyrkan till det året de unga fyller 14 år.

Bakgrund

De nya riktlinjerna för konfirmandarbetet antogs av kyrkostyrelsen i juni 2020. Riktlinjerna är en revidering av de riktlinjer som färdigställdes 2007. Det som tillkommit är en förstärkning av konfirmandarbetets teologiska innehåll. I riktlinjerna 2020 bestäms det att barnets ålder behålls oförändrad, det vill säga barnet bjuds in till konfirmation det år barnet fyller 15 år. Riktlinjerna medger möjligheterna att söka dispens hos respektive stifts domkapitel för konfirmand som är yngre än 15 år.

Under arbetet med att ta fram de nya riktlinjerna fördes en bred diskussion mellan stift och kyrkokansliet om konfirmandens ålder. Några stift önskade möjligheten att erbjuda konfirmation till yngre barn för att undvika glapp i församlingens verksamhet. Det framfördes också att många församlingar hade svårt att nå barnen med inbjudan till konfirmation via skolan, då många skolledare säger nej till den typen av kyrkas-kolkontakter.

Majoriteten i arbetsgruppen (här fanns också representanter för stiftet) som arbetade med riktlinjerna gjorde bedömningen att det var viktigt att behålla konfirmandåldern. I resonemanget framfördes att målsättningen med konfirmandarbetet är att ge stöd till tonåringar under en fas i identitetsutvecklingen som för de flesta inträffar vid 14–15 års ålder. Arbetsgruppen påpekade också att det redan finns en utvecklad konfirmandpedagogik och pedagogiskt material för just denna åldersgrupp.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkolivsutskottet behandlade 2019 motion 2019:2 i betänkandet KI 2019:2. Motionären föreslog bland annat en ökad frihet för församlingar att bestämma i vilken ålder konfirmanden ska bjudas in. Skälen till detta var att undvika glapp i församlingarnas verksamheter och skapa kontinuitet.

Utskottet bejakade motionärens beskrivning av betydelsen av ett sammanhållet arbete med barn och unga, men utskottet bedömde att ett tidigareläggande av konfirurationsåldern inte var lösningen. Utskottet påpekade att det är möjligt med en flerårs-konfirmation, det vill säga att bjuda in barn som är yngre än 15 år, efter beviljad dispensansökan. Vidare hänvisade utskottet till de handlingsplaner som församlingar ska utforma för konfirmandarbetet och som bland annat ska tydliggöra glapp i barn- och ungdomsarbetet. Utskottet ansåg att det var viktigt att hålla fast vid den ålder som riktlinjerna angav då konfirmation handlar om att bearbeta frågor kring tro, existens och liv. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:11.

Utskottet menar att konfirmation ska utgå från ungdomars behov och påpekar att konfirmation är något som den unga människan väljer att delta i för sin egen skull. Utskottet har uppfattningen att den nuvarande åldern, som anges i riktlinjerna för konfirmandarbetet, ska behållas. Utskottet påpekar att det enligt samma riktlinjer redan är en möjlighet att begära dispens för barn som är yngre än 15 år. Utskottet menar att yngre barn, än 15 år, ofta har svårt att delta på ett meningsfullt sätt utifrån de målsättningar som anges i riktlinjerna.

Utskottet vill betona betydelsen av att konfirurationsverksamheten utformas på ett sådant sätt att den svarar mot ungdomars behov och intressen. Utskottet har uppfattningen att det är viktigt att det erbjuds konfirurationsalternativ som gör att ungdomar med särskilda behov känner sig välkomna att delta. Utskottet menar att det är viktigt att Svenska kyrkan också tar ett ansvar för äldre ungdomar som av olika anledningar inte väljer konfirmation, det året de fyller 15 år, men som kan tänka sig att göra det i ett senare skede i livet.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Lina Dahm, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Amanda Carlshamre, Kent Karlsson, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Andreas Holmberg och Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:4

Material i apologetik

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:14 i vilken motionärerna föreslår att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att tillse att ett material i apologetik framställs för bruk i kyrkans konfirmandundervisning och annat ungdomsarbete. Utskottet anser att motionen belyser ett angeläget ämne, men att det inte är kyrkostyrelsens uppgift att se till att sådant material tas fram och brukas i församlingarnas konfirmand-, barn- och ungdomsarbete. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:14.

Motionens förslag

Motion 2021:14 av Kjell O Lejon m.fl., Material i apologetik

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att ett material i apologetik framställs för bruk i kyrkans konfirmandundervisning och annat ungdomsarbete.

Bakgrund

Motionen handlar om att stärka unga människors kunskap och förmåga att argumentera för sin kristna tro. Motionären beskriver ett samhälle där kristendom utsätts för olika sorters kritik av personer som företräder en ateistisk livsförståelse.

Svenska kyrkans undervisning har varit i kyrkostyrelsens fokus de senaste 15 åren, vilket medfört en rad olika satsningar, projekt och program. Under 2009–2012 pågick programmet Barn och unga 0–18 år, med syfte att stärka barn och ungas upplevelse av Svenska kyrkan som en plats för delande av tro och livsfrågor. Programmet avslutades 2012 och samma år beslutade kyrkostyrelsen om en gemensam satsning på kyrkans undervisning och mission i alla åldrar: Dela tro – dela liv. Syftet var att stödja stift och församlingar i undervisningsuppdraget och därmed möjliggöra för människor i olika åldrar att ta emot evangelium. Dela tro – dela liv pågick under åren 2013–2018.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2018:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020 lyfte kyrkostyrelsen fram lärande och undervisning som ett prioriterat område för nationell nivå under de kommande åren. Programmet Lärande och undervisning är Svenska kyrkans gemensamma och långsiktiga satsning på ett systematiskt och sammanhållet arbete med lärande och undervisning. Det omfattar alla åldersgrupper men har en särskild inriktning på barn och unga. Programmet avslutas 2022 för att därefter gå in i löpande verksamhet.

I riktlinjerna för konfirmandarbetet (2020) framhålls betydelsen av församlingens ansvar för konfirmanden, att konfirmanden får möta en levande tro i en kristen gemenskap och att konfirmanden ska kunna känna sig trygg (krav på risk- och sårbarhetsanalys vid genomförande av till exempel läger). Konfirmandriktlinjerna anger fyra måldimensioner för konfirmandundervisning.

1. Fakta – informativa aspekter på kunskap om kristen tro.
2. Förståelse – förmågan att tolka och förklara.
3. Färdighet – själva utövandet av kunskapen.
4. Förtrogenhet – att införliva de normer och värderingar som finns i en kunskapskultur.

Konfirmandriktlinjerna styr inte vilket undervisningsmaterial som används i församlingarna. Det är utifrån riktlinjerna fullt möjligt att anlägga särskilda perspektiv i mötet med konfirmanden. En grundtanke med konfirmandarbetet har sedan 1978 (*Riktlinjer för konfirmandarbetet 1978*) varit att utgå från konfirmandernas egna frågor, tankar och perspektiv. I de gällande riktlinjerna från 2020 anges att konfirmanden är subjektet för sitt lärande och att det är konfirmandens liv, erfarenhet och livssituation som ska vara den pedagogiska utgångspunkten.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har tidigare behandlat ett flertal motioner som på olika sätt handlat om att stärka Svenska kyrkan i sitt undervisningsuppdrag.

2017 behandlade kyrkolivsutskottet (Kl 2017:3) motion 2017:120, ABC för kyrkans undervisning, där motionären föreslog att det centrala innehållet i kyrkans dopundervisning skulle stipuleras och formuleras utifrån de olika åldersgrupper församlingen möter. Utskottet gjorde bedömningen att de kommande årens arbete med programmet *Lärande och undervisning* var i linje med motionens förslag och ansåg motionen vara besvarad med vad utskottet anfört i betänkandet. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Kyrkomötet 2019 hade undervisning som tema och alla utskott behandlade kyrkostyrelsens skrivelse 2019:5 *Tematiskt kyrkomöte 2019 – Undervisning*. I skrivelsen belystes behovet av en kraftsamling när det gäller Svenska kyrkans undervisning och lärande i stort och det föreslogs att en sådan kraftsamling skulle genomföras tillsammans med stift och församlingar. Kyrkomötet gjorde också ett uttalande som uppmanade församlingar, stift och den nationella nivån till en unik satsning på undervisning och lärande. 2019 behandlade kyrkolivsutskottet även två motioner om Svenska kyrkans lärande och undervisning, motion 2019:1, *Läroplan för kyrkans undervisning* och 2019:16, *Svenska kyrkans läroplan 0–18 år*. I betänkandet Kl 2019:1 bejakade utskottet att det behövs vägledning som förtydligar det som är centralt i Svenska kyrkans undervisning, men föreslog avslag på båda motionerna. Anledningen som angavs var att begreppet läroplan riskerar att bli något som måste följas och som kan vara svårt att anpassa till de människor och verksamheter som finns i församlingen. De Ungas Kyrkomöte påpekade i sina kommentarer om motionerna att begreppet läroplan på ett negativt sätt leder tankarna in mot skolan, betyg och prestation. Med anledning av motionerna föreslog utskottet kyrkomötet att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta förslag till innehåll som stöd för församlingarnas undervisning för alla åldrar. Utskottet var av uppfattningen att detta arbete kunde ske i programmet *Lärande och undervisning*. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

I augusti 2021 uppmärksammades Svenska kyrkans undervisningsuppdrag i biskopsbrevet om lärande och undervisning ”och lär dem...”, *Ett biskopsbrev om lärande och undervisning*. Biskopsbrevet ger en nulägesbeskrivning, fördjupning och understryker betydelsen av att Svenska kyrkan utvecklar både strategier och pedagogik i mötet med människor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:14.

Utskottet anser att motionen belyser ett angeläget ämne och delar motionärernas uppfattning om att det är viktigt att unga människor utvecklar sin förmåga att argumentera för sin kristna tro. I behandlingen nämndes Sveriges kristnas råds rapport *Unga troende i samhället* (2019) som visar att unga människor kan uppleva utsatthet och kränkande behandling på grund av sin kristna tro. Utskottet menar att undervisning i tro, bör rymma apologetiska inslag men att det centrala i undervisningen är att den tas emot av den enskilde individen och förs samman med den egna livserfarenheten.

Utskottet noterar att De Ungas Kyrkomöte bejakar motionens intention och att de ställer sig positiva till att få vägledning inom sådant som rör apologetik. De Ungas Kyrkomöte vill att fokus, i en sådant vägledande material, ska inriktas på hur unga människor finner en starkare grund och trygghet i sin personliga tro.

Utskottet anser, trots att det är angeläget att det finns den här typen av material, att det inte är kyrkostyrelsens roll att se till att det tas fram. Utskottet vill också påminna om den digitala resursbank som är under uppbyggnad inom programmet Lärande och undervisning. Med anledning av ovanstående föreslår utskottet att motion 2021:14 ska avslås.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Amanda Carlshamre, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:4 med hänvisning till mitt yrkande om bifall av motionen (2021:14).

I likhet med yttrandet från De Ungas Kyrkomöte 2021 är det min uppfattning att motionen bör bifallas. Detta eftersom det idag finns ett stort behov av ett apologetiskt material för unga människor som utmanas av ateistiska strömningar som ifrågasätter den kristna trons förenlighet med naturvetenskap. Motionens att-sats säger inget om att kyrkostyrelsen ska producera det apologetiska materialet utan att ”tillse” att det tas fram.

Torbjörn Aronson

Reservation 2

Jag reserverar mig härmed mot utskottets förslag till förmån för bifall till motion 2021:14 Material i apologetik.

Ann-Christine From Utterstedt

Särskild mening

Jag anmäler särskild mening vad gäller kyrkolivsutskottets betänkande 2021:4 Material i apologetik.

Utskottet ställer sig positivt till allt i motionen utom det konkreta förslaget. Argumentet för att inte stödja detta är att det inte är kyrkostyrelsens roll att se till att ett sådant material tas fram. Trots att det är angeläget. Om det nu vore så att kyrkostyrelsen och därmed nationell nivå över huvud taget inte arbetade med att se till att olika typer av material tas fram, hade detta varit ett rimligt argument. Men så är det ju inte, vilket är tydligt om man till exempel tittar igenom Svenska kyrkans webbshop. Riksnivån tar helt uppenbart fram och förmedlar material om sådant som bedöms vara viktigt för kyrkan.

David Castor

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:5

Fritidsledarutbildning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:17. Motionärerna föreslår att en studieplan för utbildning av fritidsledare för tjänst i Svenska kyrkan ska tas fram, att det ska utredas var utbildningen kan genomföras och att en pilotutbildning för kyrkliga fritidsledare ska påbörjas. Eftersom det finns pågående utbildningar för fritidsledare med inriktning mot kyrklig tjänst på två folkhögskolor i Sverige föreslår utskottet att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:17 punkt 1,
2. avslå motion 2021:17 punkt 2,
3. avslå motion 2021:17 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2021:17 av Lars Arvidsson m.fl., Fritidsledarutbildning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram en studieplan för utbildning av fritidsledare för tjänst i Svenska kyrkans verksamhet bland barn och ungdomar,
2. utreda på vilka platser utbildningen kan genomföras,
3. ge kyrkostyrelsen i uppdrag att påbörja en pilotutbildning av kyrkliga fritidsledare på minst en folkhögskola.

Bakgrund

Barn och unga behöver uppmärksammas särskilt i Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkostyrelsen har i skrivelsen KsSkr 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 ett särskilt avsnitt om barnets perspektiv. Där understryks både vikten av att ta hänsyn till barnets perspektiv och särskilda behov, och av att bereda plats och ta tillvara barns och ungas perspektiv och erfarenheter i gudstjänster och övrigt församlingsliv.

I samma skrivelse understryks att medarbetarförsörjningen är viktig för att kunna bedriva och utveckla verksamheten i Svenska kyrkan. På sidan 11 skriver kyrkostyrelsen: ”Det krävs ett långsiktigt arbete för att rekrytera kompetenta medarbetare som kan verka i och utföra kyrkans uppdrag i ett samhälle i förändring.”

Fritidsledare i Svenska kyrkan och i samhället

Fritidsledare finns som yrke både i Svenska kyrkan och på andra områden i samhället. Oavsett arbetsgivare är det viktigt att kunna möta en rad olika behov hos olika målgrupper, i huvudsak barn och ungdom. Att skapa trygga och fungerande relationer mellan människor i olika åldrar är en central del av arbetet.

I lönestatistiken för 2020, hos Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, återfinns 496 anställda med befattningskoden fritids- och ungdomsledare, men sannolikt har fler personer än dessa fritidsledaruppgifter i sin tjänst.

Fritidsledarutbildning är en eftergymnasial yrkesutbildning förlagd till folkhögskola, i nuläget 22 olika. För att bli antagen krävs grundläggande behörighet för yrkeshögskolestudier samt minst svenska 2 eller svenska som andraspråk 2. Dessutom krävs erfarenhet från fritidssektorn eller relevant yrkesområde. Inom ramen för en gemensam utbildningsplan kan varje folkhögskola välja en egen inriktning.

Fritidsledare kan bli församlingspedagog

Behörighetsreglerna för församlingspedagogutbildningen ändrades nyligen, och från och med hösten 2020 är det möjligt att få behörighet för den som har antingen en lärarexamen, en högskoleexamen med minst 90 högskolepoäng i pedagogik/didaktik/utbildningsvetenskap eller något av följande alternativ:

- ◆ Utbildningsbevis för fritidsledarutbildning på folkhögskola kompletterat med minst 60 högskolepoäng pedagogik/didaktik/utbildningsvetenskap.
- ◆ Utbildningsbevis för fritidsledarutbildning på folkhögskola kompletterat med minst 5 års anställning i församling i Svenska kyrkan med pedagogisk arbetsinriktning, främst barn och unga, med genomsnittlig sysselsättningsgrad på minst 75 procent kompletterat med 30 högskolepoäng pedagogik/didaktik/utbildningsvetenskap.
- ◆ Dokumenterad anställning i församling i Svenska kyrkan med pedagogisk arbetsinriktning, främst barn och unga, med genomsnittlig sysselsättningsgrad på minst 75 procent under minst 10 år kompletterat med 90 högskolepoäng pedagogik/didaktik/utbildningsvetenskap.
- ◆ Dokumenterad anställning i församling i Svenska kyrkan med pedagogisk arbetsinriktning, främst barn och unga, med genomsnittlig sysselsättningsgrad på minst 50 procent under minst 15 år kompletterat med 90 högskolepoäng pedagogik/didaktik/utbildningsvetenskap.

Fritidsledarutbildning för tjänst i Svenska kyrkan

I och med att fritidsledaryrket nu blivit en möjlig väg för att gå vidare till församlingspedagog har yrket fått särskild uppmärksamhet bland de rekryteringsansvariga för församlingspedagoger i Svenska kyrkan. Det är en grupp som består av representanter från samtliga stift och programchefen för församlingspedagogutbildningen på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Gruppen har tagit kontakt med två folkhögskolor som sedan tidigare bedriver fritidsledarutbildning med kyrklig profil. Den ena är Hagabergs folkhögskola, som har en socialpedagogisk inriktning på fritidsledarutbildningen, och den andra är Sigtuna folkhögskola, som erbjuder en fritidsledarutbildning med inriktning inom mångfald/kommuner och en med inriktning på Svenska kyrkan. Båda dessa folkhögskolor har i sitt kursutbud även Kyrkans grundkurs.

Kontakterna mellan Svenska kyrkans rekryteringsansvariga och de två folkhögskolorna har resulterat i att båda skolorna tydligare kommer att marknadsföra sin kyrkliga profil på fritidsledarutbildningarna.

KI 2021:5

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:17.

Det finns en stor samstämmighet i utskottet om värdet både av verksamheter för barn och unga och av att skapa vägar in till ett yrkesliv i kyrkan. Dock konstaterar utskottet att samtliga att-satser i motionen kan anses tillgodosedda, eftersom det finns pågående utbildningar för fritidsledare med inriktning mot kyrklig tjänst på två folkhögskolor i Sverige och fler än så har uttryckt intresse för att anordna sådana utbildningar.

Vidare för utskottet fram att det finns gemensamma utbildningsplaner för fritidsledaryrket och att dessa inte kan formuleras ensidigt från kyrkans sida. Däremot vill utskottet lyfta perspektivet att kyrkan kan behöva bli en tydligare beställare när utbildningsverksamhet för kyrklig tjänst genomförs av samhällseliga aktörer.

Avslutningsvis stämmer utskottet in i resonemanget som förs av De Ungas Kyrkomöte gällande motion 2021:17. Flera alternativ finns som syftar till att ge unga möjlighet till kyrklig tjänst och praktik. Med anledning av de senare årens justeringar gällande behörighetskrav och utbildningsvägar delar utskottet De Ungas Kyrkomötes mening. Det är önskvärt med en större tydlighet i informationen kring de olika yrkesrollerna och studieorienteringen inför tjänst i Svenska kyrkan.

Digitalt sammanträde den 6 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Marie Wildhammar Okker, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Amanda Carlshamre, Kent Karlsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Cecilia Brinck, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:6

Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2021:19 i vilken motionärerna föreslår att Ungresurs.nu årligen ska garanteras fortsatt ekonomiskt stöd och att kyrkostyrelsen ska utreda förutsättningarna att knyta Ungresurs.nu till nationell nivå, med fortsatt regional placering.

Utskottet konstaterar att den verksamhet som bedrivs genom Ungresurs.nu är angelägen både för kyrkan, församlingslivet och de unga. En satsning på Ungresurs.nu ligger helt i linje med vad kyrkostyrelsen anför i skrivelsen 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024, om att församlingarna behöver fungera som rekryterande miljöer.

Utskottet föreslår därför att motionen ska bifallas i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bifalla motion 2021:19 punkt 1.
2. bifalla motion 2021:19 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2021:19 av Karin Janfalk m.fl., Ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. se till att det årligen garanteras ett fortsatt ekonomiskt stöd till Ungresurs.nu i dess nuvarande form,
2. utreda förutsättningarna att knyta Ungresurs.nu till nationell nivå med fortsatt regional placering.

Bakgrund

Volontärar och praktikprogram i Svenska kyrkan

Från 1968 fram till 2014 har det i varierande former funnits nationella program som gett unga människor möjlighet att få göra praktik i en församling under ett år. Programmen har bedrivits av Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga, och benämndes först *Diakonala året*, därefter *Volontäråret* och sedan i en utvecklad form *PULS – projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan*. Det sistnämnda avslutades 2014 eftersom endast två stift och fem församlingar hade tackat ja till att delta.

I alla satsningar har två perspektiv funnits med: dels att ge en ung människa en plats där hon får växa i tro, liv och erfarenheter, dels att öka möjligheterna att rekrytera medarbetare till tjänst i Svenska kyrkan.

Efter att den nationella verksamheten med volontäråret avslutats fortsatte Svenska Kyrkans Unga i Göteborg, Helsingborgs folkhögskola och ett antal församlingar och handledare i Göteborgs stift att bedriva verksamheten i bland annat Göteborgs stift. Upplägget var ungefär det samma som tidigare. De flesta församlingarna med volontärer fanns inom Göteborgs stift. Verksamheten i Göteborg bedrivs sedan höstterminen 2013 under namnet *Ung Resurs* eller *Ungresurs.nu* och har sedan utvidgats till att omfatta fler stift, se följande sida.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om fortsatta satsningar på praktikår, både inom ramen för Ungresurs.nu och på andra sätt, har behandlats på tidigare kyrkomöten. Till kyrkomötet 2016 inkom motion 2016:85 *Flera unga resurser i församlingarna*. Motionärerna föreslog att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att utvidga möjligheter och underlätta förutsättningar för ett nationellt organiserat program för volontärår i Svenska kyrkans församlingar. Detta föreslogs skulle ske i samråd med Svenska Kyrkans Unga och Helsingborgs folkhögskola utifrån en utredning av omfattning och resultat av programmet *Ungresurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan*.

Organisationsutskottet (O 2016:8) föreslog att motionen skulle avslås, men ville istället uppmana kyrkostyrelsen att prioritera ett tidigare beslutat uppdrag, Nationellt program för praktik för unga (Ks 2014:1304). Kyrkomötet biföll utskottets förslag, vilket gav kyrkostyrelsen i uppdrag att intensifiera arbetet med att utreda förutsättningarna för hur ett nationellt program för praktik för unga på bästa sätt kan organiseras, genomföras och finansieras. I en studie inhämtades sedan erfarenheterna från *Volontäråret, PULS – projektarbete av unga för lärande i Svenska kyrkan* och *Ung Resurs* i Göteborgs stift. Dessutom togs erfarenheter tillvara från de övriga volontär- och stipendiatprogram som erbjuds i Svenska kyrkan.

Resultatet av utredningen rapporterades i kyrkostyrelsens skrivelse 2017:2, bilaga 2. Bedömningen var att ett nationellt program för praktik för unga skulle kunna genomföras som en insats med två delar. Dels innebar det en förstärkning av *Ung resurs.nu – volontärår i Svenska kyrkan* med administrativa och kommunikativa insatser under tre år för större möjlighet för kontakt och samordning med övriga stift i programmet, dels ett särskilt ekonomiskt stöd från nationell nivå till stift och församlingar som ville utveckla det egna arbetet med praktik för unga. Detta erbjöd möjlighet att söka riktat församlingsbidrag för egna satsningar. Bidrag skulle kunna sökas under tre år och fungera som incitament för församlingar att utveckla och erbjuda olika typer av praktik för unga.

I enlighet med ovanstående har satsningen *Ungresurs.nu – ett praktikår i Svenska kyrkan* sökt och beviljats 1 miljon kronor per år för verksamhetsåren 2019, 2020 och 2021. Bidraget har administrerats av Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift och Göteborgs stift. Eftersom praktikåret löper under ett läsår, höst till vår, har anslaget utökats med ytterligare 500 000 kronor för våren 2022 för att de som påbörjat sin praktik hösten 2021 ska kunna fullfölja året.

Ungresurs.nu har äskat ekonomiska medel hos kyrkostyrelsen för en förlängning ytterligare en period.

Satsningen *Ungresurs.nu* – ett praktikår i Svenska kyrkan genomförs nu som en folkhögskolekurs i samverkan mellan Helsingborgs folkhögskola, Älvsby folkhögskola, Göteborgs stift, Luleå stift och Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift. En styrgrupp leder arbetet, med representanter från huvudmännen, kursledning, de nuvarande handledarna samt tidigare praktikanter. Denna grupp utses av distriktsstyrelsen för Svenska Kyrkans Unga i Göteborgs stift. Ungefär 50 procent av en tjänst för stiftskonsulent/-handläggare samt 20 procent för en deltidskommunikatör har finansierats av kyrkomötesbidraget.

Syftet med *Ungresurs.nu* är att under tio månader (mitten av augusti – mitten av juni) ge unga människor mellan 18 och 25 år möjlighet att ställa sig till förfogande för kyrkans liv och verksamhet och undersöka vad det innebär att arbeta inom Svenska kyrkan. Året vill också ge tid och utrymme för reflektion kring det egna livet och tron. Syftet för praktikplatsen/församlingen är att få in en ung människas perspektiv i sin verksamhet och genom volontären erbjuda de unga i församlingen en förebild.

Arbetsuppgifterna varierar, men finns exempelvis inom verksamhet för barn och unga, körer, verksamhet för äldre och vaktmästaruppgifter. Förutom praktisk verksamhet i församlingen innehåller året 18 kursdagar, fördelade på fyra tillfällen, på folkhögskola. Däremellan genomförs digitala träffar och gemensamma uppgifter. Praktikanterna har möjlighet till bibelfördjupning och andlig utveckling. Handledarsamtal ingår, liksom praktikplatsbesök av stiftskontakt.

Inför praktikåret 2021/22 sökte 69 unga personer praktik och 59 praktikplatser hade anmält intresse. I slutet av augusti var 49 placerade på praktikplatser.

De unga sökande kommer från alla de 13 stiftet och praktikplatserna finns i tio av stiftet. Antalet placerade ungdomar har, under tiden arbetet med de tilldelade kyrkomötesmedlen pågått, ökat med 188 procent. 2018/2019 deltog endast 17 praktikanter. Under de senaste tre åren har större satsningar gjorts på kommunikation och marknadsföring som skett både digitalt och på utställningar och andra arenor, stiftskontakter har tagits med bland annat stiftens rekryteringsteam, och folkhögskolor har kontaktats.

Från och med hösten 2021 är två folkhögskolor knutna till programmet. Utöver Helsingborgs folkhögskola (Göteborgs stift) finns även Älvsbyns folkhögskola (Luleå stift) som kursplats för de fyra kurstillfällena. 28 deltagare ska nu gå kursen på Helsingborgs folkhögskola, 21 på Älvsbyns folkhögskola. Från styrgruppens sida uppges att om antalet stift och praktikanter ökar kan ytterligare folkhögskolor komma att bli aktuella.

Utöver den webbsida som drivs inom satsningen, med just adressen [ungresurs.nu](https://www.ungresurs.nu), finns det på nationell nivå på [svenskakyrkan.se](https://www.svenskakyrkan.se) en sida med information om *Ungresurs.nu*. Den har titeln *Praktisera i en församling*, <https://www.svenskakyrkan.se/ung-volontar-i-en-forsamling>, och hade under tolv månadersperioden september 2020 till augusti 2021 484 sidvisningar, varav 433 unika.

Övrigt

I nuläget pågår också andra satsningar på praktikanter i Svenska kyrkan, vid sidan av *Ungresurs.nu*. Exempelvis finns *Trainee i Växjö stift*, som är en praktik och en möjlighet för personer mellan 18 och 25 år att prova på att arbeta i Svenska kyrkan under tio månaders tid.

Vikten av att både ta tillvara ungas perspektiv och säkra framtidens rekrytering anförs av kyrkostyrelsen i skrivelsen 2021:1 *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024*. På sidan 5 understryks att det är ”en utmaning att bereda plats och ta tillvara barns och ungas perspektiv och erfarenheter i gudstjänster

och övrigt församlingsliv.” I skrivelsens avsnitt Hög tid för omställning i Svenska kyrkan står att Svenska kyrkan i sin helhet behöver prioritera och utveckla nya arbetsformer. Vidare anför i avsnittet Rekrytering och kompetensförsörjning att Svenska kyrkan behöver säkra framtidens rekrytering och kompetensförsörjning för tjänst inom Svenska kyrkan och även attrahera medarbetare inom andra professioner än de som utbildas vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Detta kräver enligt skrivelsen ett långsiktigt arbete.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:19.

Den verksamhet som bedrivs genom Ungresurs.nu är angelägen både för kyrkan, församlingslivet och de unga, och det är mycket glädjande att se hur den har vuxit och utvecklats.

Eftersom praktikanterna nu finns i tio av de 13 stiftens är satsningen stiftsövergripande på ett annat sätt än övriga praktiksatsningar i Svenska kyrkan. En internationell prägel finns också, genom ett praktikantutbyte med Tyskland. Utskottet vill utreda förutsättningarna för att knyta Ungresurs.nu till nationell nivå med fortsatt regional placering.

Utskottet konstaterar att en ekonomisk satsning på Ungresurs.nu ligger helt i linje med vad kyrkostyrelsen anför i skrivelsen 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024, om att församlingarna behöver fungera som rekryterande miljöer. Det gäller både till de olika yrkesrollerna som finns i kyrkan – många praktikanter går vidare till något av de fyra profilyrkena eller till andra tjänster – och till uppdrag som förtroendevald, kyrkvärd eller ideell. Ett praktikår ger dessutom arbetserfarenhet under handledning och möjlighet att växa både i tro och som människa.

Vidare konstaterar utskottet att för församlingarnas del vidgar praktikanterna perspektiven och fungerar som unga förebilder. Även dessa värdefulla bidrag knyter an till något som kyrkostyrelsen pekar ut som en utmaning i sin skrivelse 2021:1, nämligen att bereda plats för och ta tillvara ungas perspektiv och erfarenheter i gudstjänster och övrigt församlingsliv.

Att antalet sökande och antalet praktikförsamlingar till Ungresurs.nu har ökat markant under de senaste åren är ett tydligt kvitto på att behovet finns.

Utskottet föreslår därför att motionen bifalls i sin helhet.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Marie Wildhammar Okker, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Agne Arnesson, Ellionor Moberg, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Lars Jakobsson, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

KI 2021:6

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:7

En kyrka för alla

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas med förenklad motionsbehandling motion 2021:25. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2020 och föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:25 punkt 1,
2. avslå motion 2021:25 punkt 2,
3. avslå motion 2021:25 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2021:25 av Ann-Christine From Utterstedt, En kyrka för alla

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. uttryckligen uppmärksamma, analysera och långsiktigt tillse att prästutbildningen attraherar såväl män som kvinnor,
2. framledes formulera att all form av ojämlikhet beaktas,
3. initiera strategiska och målgruppsoptimerade insatser för att vända utträdestrenden.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2021:25 i kyrkolivsutskottets betänkande 2020:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan, med motion 2020:3. Kyrkomötet avslod motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2021:25 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § Arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:25.
--

Kyrkolivsutskottet finner att inget nytt har tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2020. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig härmed mot utskottets förslag till förmån för motion 2021:25 En kyrka för alla.

Ann-Christine From Utterstedt

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:8

Nya sätt att vara kyrka

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motionerna 2021:28 och 2021:41. Båda motionerna handlar om församlingsutveckling. När det gäller motion 2021:28 anser utskottet att det är ett omfattande och svårt arbete att identifiera sådana församlingar som motionären refererar till. När det gäller motion 2021:41 anser utskottet att Nya sätt att vara kyrka redan har prövats. I de församlingar där strategin visat sig vara framgångsrik, bör strategin integreras i församlingarnas ordinarie verksamhet. Utskottet föreslår att motionerna ska avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:28,
2. avslå motion 2021:41.

Motionernas förslag

Motion 2021:28 av Anna Karin Hammar, Bygga församling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta dokumentera, analysera och förmedla erfarenheter av att ”bygga församling” och av dynamisk, öppen, evangelisk och inkluderande församlingsväxt i Svenska kyrkan.

Motion 2021:41 av Berth Löndahl och Leif Nordlander, Nya sätt att vara kyrka

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta erforderliga medel i fem år för att inrätta stiftsöverskridande samordnare och inspiratörer för Nya sätt att vara kyrka.

Bakgrund

Nya sätt att vara kyrka

Strategin Nya sätt att vara kyrka har sitt ursprung i den anglikanska kyrkan, Church of England. Flera stift och församlingar har under 2000-talet haft kontakter med den anglikanska kyrkan för att inspireras av deras arbetssätt. Sedan 2013 finns ett nätverk som heter Nya sätt att vara kyrka. Nätverket består av en ledningsgrupp och cirka 300 personer. Nätverket erbjuder olika former av främjande som skrivet material, inspirationsfilmer och föreläsningar. Nätverkets syfte är att bidra till att stärka Svenska kyrkans förmåga att visa vad kristen tro innebär och identifiera nya lösningar inspirerat av Nya sätt att vara kyrka.

Till 2015 års kyrkomöte inkom en motion om Nya sätt att vara kyrka (se nedan). Med anledning av den fick kyrkostyrelsen i uppdrag att avsätta resurser för arbetet med Nya sätt att vara kyrka. Kyrkostyrelsen anslog 3 250 000 kronor för Nya sätt att vara kyrka, som ett delprojekt i den större satsningen Dela tro – dela liv. Projektet genomfördes under åren 2016 och 2017 i samarbete med Växjö och Linköpings stift, Sensus studieförbund samt EFS. Delprojektets projektledare var anställd på EFS nationella kansli.

I slutrapporten för Dela tro – dela liv 2019, omnämns delprojektet Nya sätt att vara kyrka. Projektet beskrivs som ett av de tre delprojekt som fått störst spridning, i betydelsen att kyrkoherdarna har haft kännedom om den egna församlingens/pastoratets projektmedverkan. Vid en granskning av de drygt 30 projekten i Dela tro – dela liv framgår att det fanns beröringspunkter mellan de olika delprojekten både när det gällde innehållet och hur projekten organiserades. Med detta följer att det finns en svårighet att särskilja den församlingsutveckling som specifikt var ett resultat av Nya sätt att vara kyrka. I rapporten anges att det främst var församlingar i Göteborg, Skara, Luleå, Lund, Linköping och Växjö stift samt samarbetskyrkor eller församlingar knutna till EFS, som tydligast arbetade med strategin Nya sätt att vara kyrka.

Bygga kyrka

Begreppet ”bygga kyrka”, är ett begrepp för att beskriva de församlingar som kännetecknas av levande, dynamiska, inkluderande, evangeliska och öppna gemenskaper.

Församlingar som har tillväxt, i betydelsen att medlemsantalet ökar, har uppmärksamats av Svenska kyrkans enhet för forskning och analys. 2010 presenterades rapporten *Församlingar mot strömmen* (Sandberg, Andreas, Svenska kyrkan 2009). Rapporten redovisade resultaten av studier genomförda i församlingar där medlemsantalet ökat. Rapportens slutsats var att orsakerna till medlemsökningen till stora delar hade att göra med in- och utflyttning. Församlingar i expansiva kommuner eller kommundelar kunde på kort tid öka medlemsantalet på grund av inflyttning och givetvis gällde det motsatta vid utflyttning. Rapporten lyfte fram betydelsen av att församlingen förmår att anpassa verksamheten vid en stor inflyttning av människor.

På samma enhet pågår sedan 2017 forskningsprojektet *Kyrkotillhörighet under förändring*. Syftet med projektet är att öka kunskapen om kyrkotillhörighet när den demografiska-, socioekonomiska- och etniska strukturen förändras. I forskningsprojektet genomförs en delstudie av medlemmars relation till Svenska kyrkan i befolkningsexpansiva kommuner och pastorat.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har behandlat motioner om Nya sätt att vara kyrka vid två tidigare tillfällen.

Det ena var 2015. Då menade kyrkolivsutskottet (motion 2015:55, KI 2015:12) att motionären tog upp en angelägen fråga och att Svenska kyrkan har mycket att lära av den anglikanska kyrkans arbete. Utskottet föreslog därför kyrkomötet att bifalla motionens första punkt (som handlade om att tillsätta en arbetsgrupp), men avslå övriga delar av motionen som rörde bemanning och avsättning av medel). Med anledning av motionen föreslog utskottet att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att avsätta resurser för arbetet med Nya sätt att vara kyrka. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag (KmSkr 2015:14).

Det andra var två år senare. I motion 2017:51 föreslog motionären att 7,5 miljoner kronor skulle avsättas under en treårsperiod (2,5 miljoner kronor per år) för det fortsatta arbetet med Nya sätt att vara kyrka. Utskottet menade att detta koncept redan erhållit stora anslag och att de pengar som tilldelades 2015 inte använts fullt ut samt

att Nya sätt att vara kyrka går hand i hand med andra satsningar. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås vilket också blev kyrkomötets beslut.

KI 2021:8

Utskottets överväganden

Motion 2021:28 Bygga församling

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:28.

Utskottet menar att motionären belyser viktiga perspektiv som handlar om utveckling av Svenska kyrkans församlingsarbete. Vid behandlingen av motion 2021:28 har utskottet kunnat konstatera att det är ett omfattande och svårt arbete att identifiera sådana församlingar som motionären refererar till. Utskottet har uppfattningen att ett sådant arbete kommer kräva stora resurser. Under behandlingen av motionen framkom att det finns nätverk, metoder och forskning kring det som rör församlingstillväxt. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Motion 2021:41 Nya sätt att vara kyrka

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:41.

Vid behandlingen av motion 2021:41 har utskottet konstaterat att det är bra att Svenska kyrkan prövar nya strategier för församlingsutveckling. Det är betydelsefullt att församlingar förmår att möta människor där de finns och i deras vardagsliv. Samtidigt är det orimligt att skapa nya organisationsformer varje gång strategier ska prövas. Nya sätt att vara kyrka har redan tilldelats resurser och varit ett delprojekt i Dela tro – dela liv (2016–2017). Utskottet menar också att strategier som prövas och som visar sig framgångsrika, efter en tid bör integreras i den ordinarie verksamheten. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Digitalt sammanträde den 8 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Peter Ekman, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Amanda Carlshamre, Lars Jakobsson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Cecilia Brink, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskop Thomas Petersson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:8 med hänvisning till mitt yrkande om bifall av motionen (2021:41). Det är viktigt att lyckade projekt inte avbryts på grund av brist på ekonomiska medel.

Torbjörn Aronson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:9

Jämställdheten i Svenska kyrkan

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2021:47. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan göra analys och att utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd. Utskottet anser att jämställdhetsfrågorna är mycket angelägna och noterar att det finns obalans mellan könen, bland annat vad gäller könsbalans i olika yrkesgrupper, löneskillnader och snedfördelning av ledande funktioner i förtroendeuppdrag. Utskottet bejakar också vikten av fördjupad analys av jämställdhetsfrågorna. Utskottet anser dock inte att det är rätt väg att gå att på den nationella nivån besluta om satsningar som innebär åtaganden och arbetsinsatser för övriga nivåer.

Till betänkandet finns två reservationer, ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:47.

Motionens förslag

Motion 2021:47 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth, Jämställdheten i Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd.

Bakgrund

Kyrkostyrelsen lämnar en gång under varje mandatperiod till kyrkomötet en jämställdhetsskrivelse som är en redogörelse av jämställdheten inom Svenska kyrkan, i enlighet med ett beslut som fattades av ombudsmötet 1995. Skrivelsen avser diskrimineringsgrunden kön i första hand. I skrivelsen 2020 (KsSkr 2020:5) finns statistik om könsfördelningen bland förtroendevalda och anställda inom Svenska kyrkan. En redovisning av åldersfördelning finns också när det gäller förtroendevalda på den nationella nivån. Vidare finns det uppgifter om lönespridning för samtliga anställda och uppgifter om huruvida de arbetar hel- eller deltid, eller är timanställda. I skrivelsen kommenteras det statistiska materialet och förändringar från föregående skrivelse uppmärksammas.

Nästa gång kyrkostyrelsen ska lämna en skrivelse till kyrkomötet om jämställdheten i Svenska kyrkan är 2024. Kyrkomötet beslutade förra året i enlighet med ett

förslag från kyrkolivsutskottet att skrivelsen ska breddas för att synliggöra transpersoner och icke-binära samt inkludera statistik för ideellt engagerade och åldersfördelning för förtroendevalda på alla nivåer (KmSkr 2020:10, KI 2020:1).

Även när det gäller att utse personer till uppdrag utanför den nationella nivån finns det ibland jämställdhetsprinciper som kyrkostyrelsen måste följa. Exempel på det är att i enlighet med stadgar respektive policy för Kyrkornas världsråd och Lutherska världsförbundet ska kyrkostyrelsen sträva efter en könsbalans när det gäller att utse personer till dessa organisationers kommittéer, arbetsgrupper och råd.

Diskrimineringslagen (2008:567) ålägger arbetsgivare att bland annat kartlägga och analysera ”bestämmelser och praxis om löner och andra anställningsvillkor som tillämpas hos arbetsgivaren” samt ”löneskillnader mellan kvinnor och män som utför arbete som är att betrakta som lika eller likvärdigt.” (3 kap. 8 §).

På den nationella nivån är arbetsgivaren kyrkokansliet. Arbetsgivaransvaret innefattar anställda men inte förtroendevalda som ledamöter av kyrkostyrelse och kyrkomöte (om de inte har anställningsliknande förhållanden, vilket är ovanligt). I stift och församlingar ligger ansvaret på respektive arbetsgivare, dvs. stift, pastorat eller församling som inte ingår i ett pastorat.

Vad gäller ansvar för jämställdhet bland förtroendevalda så är detta inte reglerat särskilt, varken i lag eller i kyrkoordning. Därför blir till exempel genderbalans bland förtroendevalda ett resultat av nomineringsgruppernas urval och väljarnas röster. När det gäller förtroendevaldas uppdrag, där det inte är fråga om direktval, är det också ett delat ansvar, mellan nomineringsgrupper och de förtroendevaldas organ.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ger arbetsgivare stöd i frågor kring jämställdhet och likabehandling genom information och stöd i hur arbetsgivare kan göra för att följa lagstiftningen på området. Kyrkokansliet och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation arbetar fortlöpande med fördjupning och erfarenhetsutbyte för stiftens medarbetare som arbetar med arbetsmiljö- och organisationsrelaterade frågor.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:47.

Utskottet anser att jämställdhetsfrågorna är mycket angelägna och lyfter att kyrkostyrelsens senaste jämställdhetsskrivelse (KsSkr 2020:5) tydligt visar att det fortfarande inom Svenska kyrkan finns obalans mellan könen, bland annat vad gäller könsbalans i olika yrkesgrupper, löneskillnader och snedfördelning av ledande funktioner i förtroendeuppdrag. Utskottet noterar också att även om motionen inte tar upp den frågan så är det viktigt att påminna om att könsbalansen bland förtroendevalda, deltagare i församlingarnas verksamhet och bland ideella är mycket sned.

Utskottet anser vidare att det stora jämställdhetsarbetet måste göras i de olika kyrkliga enheterna på samtliga nivåer. Utskottet ser problem med att från nationell nivå besluta om en strategi som innebär åtaganden och arbetsinsatser för övriga nivåer.

Utskottet vill slutligen uppmärksamma vikten av en fördjupad analys av jämställdheten i Svenska kyrkan på respektive nivå, och menar att denna är mycket viktig för att kunna se var ojämställdheten finns för att kunna komma till rätta med den. Utskottet anser dock inte att det är rätt väg att gå att ge ett specifikt uppdrag till kyrkostyrelsen för en gemensam analys och strategi såsom motionen föreslår.

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Härmed reserverar vi oss mot beslutet att avslå motion 2021:47 till förmån att bifalla motion 2021:47 i sin helhet.

Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren och Peter Egardt

Reservation 2

Jag reserverar mig mot avslaget av motion 2021:47 Jämställdheten i Svenska kyrkan.

Vicktoria Bagi

Särskilt yttrande

Jag stödjer utskottets förslag om avslag på motion 2021:47 om Jämställdheten i Svenska kyrkan. Däremot har jag synpunkter på utskottets sätt att uttrycka sig i ärendet. I utskottets övervägandetext lyfts även förtroendevalda, deltagare i församlingarnas verksamhet och ideella som ett jämställdhetsproblem. Denna mening anser jag vara överflödigt då motionen inte tar upp annat än anställda. Utskottets olika nomineringsgrupper har väldigt olika syn på kvotering, vilket är det verktyg som skulle kunna användas för att könsfördelningen bland förtroendevalda skulle bli jämnare. Jag vänder mig starkt emot detta då jag anser att kvotering får en omvänd effekt mot den avsedda. Vad gäller ideella krafter eller deltagare i församlingarnas verksamhet har vi ingen möjlighet att alls påverka, såvida inte Svenska kyrkan ska gå i den riktningen att börja avvisa människor för att könsfördelningen är snedfördelad. Det kan jag inte tänka mig är Svenska kyrkans avsikt, därför är betänkandet enligt min mening olyckligt formulerat.

Ann-Christine From Utterstedt

Särskild mening

Vi anser att motion 2021:47 borde ha bifallits i sin helhet och lämnar härmed in en särskild mening rörande detta.

Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson och Sara Waldenfors

---

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:10

Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:64. Motionären föreslår att det ska instiftas ett Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris. Ett pris för lärande och undervisning skulle kunna stimulera kreativitet och uppmuntra till nytänkande, menar utskottet. Utskottet föreslår bifall till motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:64.

Motionens förslag

Motion 2021:64 av Sven Milltoft, Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att instifta ett Svenska kyrkans lärande- och undervisningspris.

Bakgrund

Motionären föreslår att ett särskilt lärande- och undervisningspris i Svenska kyrkan inrättas och jämför detta med liturgi-priset som delas ut vartannat år sedan 2019.

Svenska kyrkans liturgi-pris

Kyrkomötet behandlade 2015 motion 2015:40 Liturgistipendium. Gudstjänstutskottet föreslog bifall till motionen, och konstaterade i sitt betänkande att det kontinuerliga arbetet med gudstjänsten är en del av den grundläggande uppgiften för Svenska kyrkan. Detta hade inte minst aktualiserats under arbetet med att ta fram den nya kyrkohandboken. Förslaget om ett liturgistipendium skulle därför förstås som en inspiration för fortsatt arbete med liturgisk utveckling.

Beslutet på kyrkomötet blev ett ja till utskottets förslag, vilket gav kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda formerna för att inrätta ett årligt liturgistipendium. Efter utredningen blev benämningen Svenska kyrkans liturgi-pris, och det delades ut för första gången 2019.

Liturgi-priset ska belöna pågående arbete med nyskapande musik, dramaturgi, text och predikan. Det ska också uppmuntra arbete med att på olika sätt skapa delaktighet i gudstjänsten. Priset delas ut vartannat år till 1–3 pristagare, och 2021 sker pris-utdelningen vid kyrkomötet. Prissumman är totalt 50 000 kronor.

En beredningsgrupp med fem personer föreslår pristagare för beslut i kyrkostyrelsen. Gruppen utses av kyrkostyrelsen och ska bestå av en församlingsmusiker med erfarenhet av musikaliskt utvecklingsarbete, en präst med erfarenhet av liturgiskt och homiletiskt förnyelsearbete, en förtroendevald representant, en representant för biskopsmötet och en person utanför etablerade kyrkliga sammanhang med erfarenhet av dramaturgiskt eller musikaliskt utvecklingsarbete.

Mer om liturgiåret finns att läsa på www.svenskakyrkan.se/gudstjanst/svenska-kyrkans-liturgi.

Programmet Lärande och undervisning

Motionären kopplar behovet av ett lärande- och undervisningspris till den pågående satsningen med programmet Lärande och undervisning.

I kyrkostyrelsens skrivelse 2017:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2018–2020, som bifölls av kyrkomötet, lyfts lärande och undervisning som ett prioriterat område. I bakgrundsbeskrivningen anförts att människors tillgång till kristendomens existentiella resurser är begränsad, att många saknar nycklar till kristen tro och tradition. Därför prioriterar kyrkostyrelsen ett systematiskt och sammanhållet program för lärande och undervisning, i syfte att stärka det arbete som redan pågår i församlingarna.

Programmet är ett paraply för kyrkans undervisningsarbete i församlingar, stift och på nationell nivå. Dess övergripande mål är att öka och fördjupa kunskapen om kristen tro hos många människor.

År 2019 hölls ett tematiskt kyrkomöte med just undervisning som tema. Genom ett uttalande uppmanade kyrkomötet både församlingar, stift och den nationella nivån till en unik satsning på undervisning och lärande. På kyrkomötet bifölls också kyrkostyrelsens vision för arbetet med lärande och undervisning fram till 2030. I augusti 2021 kom ett biskopsbrev om lärande och undervisning, benämnt ”... och lär dem”, som finns att läsa på <https://www.svenskakyrkan.se/biskopsbrev-om-larande-och-undervisning>.

Under 2022 avrundas arbetet i programmet Lärande och undervisning på nationell nivå och fasas över i löpande verksamhet på kyrkokansliet och inom stift och församlingar.

Övrigt

Andra priser och stipendier som delas ut för olika former av utvecklingsarbete i Svenska kyrkan är bland annat följande:

- *Svenska kyrkans kulturstipendier*. Varje år utlyser Svenska kyrkan fem kulturstipendier på sammanlagt 500 000 kronor, som ett sätt att uppmuntra kulturutövare till arbeten om livsfrågor, kristen trostolkning eller centrala religiösa motiv. Prisutdelningen sker vid kyrkomötets andra session.
- *Samiska rådets kulturpris*, om 50 000 kronor, delas ut årligen för insatser som gjorts för att främja samiska intressen i kyrka och samhälle, tros- och livsfrågor eller främjande och synliggörande av samisk kultur och samisk identitet. Prisutdelningen sker vid kyrkomötets andra session.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:64.

Utskottet menar att undervisningsfrågor ofta tenderar att hamna i skymundan. Detta trots att lärande och undervisning både ingår i den grundläggande uppgiften och är en utgångspunkt för det pågående programmet Lärande och undervisning.

Redan i kyrkoordningens inledning bekräftas undervisningens betydelse: *Kyrkans uppgift är att för alla klargöra vad dess tro, bekännelse och lära innebär*. I det nyutkomna biskopsbrevet för lärande och undervisning, ”och lär dem...”, framgår tydligt att undervisning är en uppgift för hela kyrkan.

Ett pris för lärande och undervisning skulle kunna stimulera kreativitet och uppmuntra till nytänkande, menar utskottet. Priset kan bidra till att öppna nya vägar för ett tillgängligt, brett och djupt lärande. Detta gäller för enskilda verksamma personer, men utskottet betonar att det i minst lika hög grad kan gälla insatser som sker i lagarbete, såsom lärande och undervisning ofta gör.

Programmet Lärande och undervisning avrundas på nationell nivå under 2022, men satsningen är i högsta grad långsiktig och behöver bäras vidare i församlingarna. Utskottet har noterat att prisutdelningen för liturgi-priset sker vartannat år och menar att ett lärande- och undervisningspris skulle kunna delas ut övriga år, med start just 2022. Lärande- och undervisningspriset skulle då med jämna mellanrum uppmärksamma och påminna om nyskapande undervisningsinitiativ, och på så sätt utgöra ett led i arbetet med att förvalta programmet Lärande och undervisning.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Marie Wildhammar Okker, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Niklas Grahn, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:11

Könsidentitet och könsuttryck

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:67 i vilken föreslås att det ska tas fram ett officiellt teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck. Utskottet anser att frågorna är viktiga och måste diskuteras och bearbetas teologiskt och att pastorala hänsyn måste finnas med i den processen.

Även om det finns flera exempel på bra arbete och tydliga ställningstaganden i enstaka stifts och församlingars verksamhet och på nationell nivå, anser utskottet att det behövs ett officiellt teologiskt ställningstagande från Svenska kyrkan. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionen.

Till betänkandet finns två reservationer och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:67.

Motionens förslag

Motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl., Könsidentitet och könsuttryck

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett officiellt teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck.

Yttrande från läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2021:67 i Ln 2021:4y, *bilaga*.

Bakgrund

Könsidentitet, könsuttryck och transpersoner

Begreppen könsidentitet och könsuttryck används för personers identifiering av sig själva utifrån kön (mentalt, juridiskt, biologiskt och socialt kön) och hur denna identitet uttrycks. Kön och könsuttryck har inte främst med sexuell läggning att göra.

En transperson är en person som överskrider normer vad gäller könsuttryck, könsidentitet, könstillhörighet och eller biologi. Att vara transperson kan också innebära att en inte följer rådande normer för hur en person med ett visst juridiskt kön ska vara, förutsatt att personen själv identifierar sig som transperson. Transperson är ett paraplybegrepp med många undergrupper och det går att vara transperson på många olika sätt. I begreppet *hbt-* eller *hbtq-personer* står t-et för *trans* (som betyder ”över” eller ”överskridande” i motsats till *cis* som betyder ”på denna sida”).

Tidigare behandling i kyrkomötet

Till kyrkomötet 2009 inkom en motion om utbildning i hbt-frågor (2009:5). I motionen föreslogs utbildningar i hbt-frågor. Då bejakade kyrkolivsutskottet (KI 2009:9) att det behövdes ökad kunskap och större insikt inom området. Däremot menade utskottet att sådan utbildning bör vara frivillig. I enlighet med utskottets förslag avtog kyrkomötet motionen.

Samma år uttalade sig läronämnden kring frågor om vigsel och äktenskap. I frågan om samkönade äktenskap och könskomplementaritetens värde för äktenskapet vänder läronämnden sig mot argument för att könen relaterar till varandra som ”hand i handske” eller som föreningar av motsatser som stark och svag eller aktiv och passiv. Nämnden ansåg att den skapelseförankrade synen på vad det innebär att vara kvinna och man behövde belysas och nyanseras: ”Den mänskliga och kyrkliga gemenskapen är som kroppsdelar som tack vare sin olikhet bildar en helhet. Individuella olikheter är större än olikheter mellan kvinnor och män som grupper.” (Ln 2009:12y)

Kyrkomötet 2013 biföll en motion (2013:54, KmSkr 2013:19) om att uppmuntra alla stift att genomföra hbt-certifikat på arbetsplatser i Svenska kyrkan. Detta resulterade senare i Regnbågsnyckeln (se nedan).

I kyrkolivsutskottets betänkande Jämställdheten i Svenska kyrkan (KI 2020:1) vid kyrkomötet 2020 behandlades kyrkostyrelsens jämställdhetskrivelse (KsSkr 2020:5). I skrivelsen lyfte kyrkostyrelsen transpersoners situation, till exempel att de utsätts i större utsträckning än befolkningen i stort för trakasserier, kränkande behandling och diskriminering. Det nämns att många transpersoner upplever att de osynliggörs i samhället och de har erfarenheter av utsatthet och otrygghet på olika arenor, bland annat olika platser i det offentliga rummet. Kyrkostyrelsen observerar också att i Svenska kyrkan har transperspektivet varit relativt osynligt. I sin behandling av skrivelsen konstaterade utskottet det finns anledning att uppdatera skrivelsens form och dess syn på kön och föreslog att den skulle breddas för att synliggöra transpersoner och icke-binära. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag (KmSkr 2020:10).

Kyrkostyrelsens ställningstaganden

År 2007 svarade kyrkostyrelsen på en remiss för utredningen *Ändrad könstillhörighet* (SOU 2007:16). Utredningen innehöll ett lagförslag med bland annat bestämmelser om villkor för ändring av könstillhörighet och om verkan av ett sådant beslut. Kyrkostyrelsen avstyrkte då bland annat möjligheten att spara könsceller för att senare genom assisterad befruktning kunna bli förälder, detta utifrån barnens välbefinnande. Kyrkostyrelsen motsatte sig inte fortsatt lagkrav på sterilisering av transpersoner som genomgår könskorrigeringar.

Tio år senare svarade kyrkostyrelsen på remissen över betänkandet *Transpersoner i Sverige – Förslag för stärkt ställning och bättre levnadsvillkor* (SOU 2017:92). Den klargjorde att Svenska kyrkan bejakar transpersoners rätt att leva självständiga liv i enlighet med sin könsidentitet och styrelsen lade särskilt fokus på barn och unga, äldre, migranter och asylsökande. När det gäller skapelsesteologi, som är ett fundament i teologiska resonemang kring frågor om hbtq-frågor, skrev kyrkostyrelsen att det är angeläget att göra rättvisa åt den mångfald som finns i skapelsen. De ansåg att skapelsesteologin bör ge utrymme för dynamik och förändring och inte förutsätta att tillvaron är statisk och oföränderlig. Könsidentiteten som kvinna eller man har inte en entydig innebörd.

I remissvar till departementspromemorian *Ändring av det kön som framgår av folkbokföringen* (Ds 2018:17) bejakade kyrkostyrelsen förslaget att personer kunde ändra det kön som framgår av folkbokföringen samt att de administrativa åtgärderna

i folkbokföringen och de medicinska delarna av processen att bekräfta en persons konststillhörighet ska separeras från varandra. Likaså har kyrkostyrelsen bejakat förslagen i SOU 2016:11 *Olika vägar till föräldraskap* som innebär ökad rätt till privatliv och föräldraskap för dem som ändrat sin konststillhörighet.

Regnbågsnyckeln

Regnbågsnyckeln är en hbtq-märkning som visar att förtroendevalda och medarbetare i en församling genomgått en processmodell för en mer inkluderande kyrka och har viljan att arbeta aktivt för mångfald och öppenhet. Processen består av utbildning, studiecirkel, visionsarbete och reflektion vilket leder fram till att församlingen efter utförd process och utarbetade mångfaldsvisioner får ta emot märkningen Regnbågsnyckeln. Regnbågsnyckeln arbetades fram och ägs av EKHO (Ekumeniska grupperna för kristna hbtq-personer) och Studieförbundet Sensus i samverkan med Växjö stift efter ett kyrkomötesbeslut 2013 (se ovan) och har erbjudits stift och församlingar från 2018.

Transhearing och digital konferens

I november 2019 anordnade Svenska kyrkan i samarbete med EKHO en hearing om trans och transpersoner. Syftet var att bidra till att fördjupa kunskapen om könsöverskridande uttryck, könsidentitet och könsdysfori. Detta för att bättre förstå och skapa utrymme för transpersoners behov, rättigheter och bidrag i Svenska kyrkan och samhället i stort. Dokumentation från hearingen finns genom inspelade anföranden på Svenska kyrkans webbplats: www.svenskakyrkan.se/transhearing.

I oktober 2021 kommer kyrkokansliet i samverkan med Västerås stift, Svenska Kyrkans Unga och Studieförbundet Sensus att anordna en digital, europeisk konferens för, om och av unga kristna transpersoner.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2021:67.

Utskottet anser att det är viktigt för Svenska kyrkan att diskutera och bearbeta teologiskt frågor om könsidentitet och könsuttryck och delar därmed läronämndens uppmaning till fördjupad teologisk reflektion. Utskottet anser att grunden i diskussionen om frågorna könsidentitet och könsuttryck måste vara att människans värde och identitet ligger i att hon är skapad, kallad och älskad av Gud. Det uttrycker också De Ungas Kyrkomöte i sitt motionssvar. Utskottet delar också deras synpunkter om att så stora frågor som dessa kräver eftertänksamhet.

Samtidigt ser utskottet att en, bredvid teori och teologisk reflektion, måste ta pastoral hänsyn. Det finns idag – och har funnits under lång tid – transpersoner som är osynliggjorda och exkluderade inom Svenska kyrkan. Även om det finns flera exempel på bra arbete och tydliga ställningstaganden i enstaka stifts och församlingars verksamhet och på nationell nivå, anser utskottet att det behövs ett officiellt teologiskt ställningstagande från Svenska kyrkan. Utskottet vill därför i likhet med motionärerna se ett teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck som alla får omfamnas av, ta spjörn emot, utmanas och framför allt upprättas av.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motion 2021:67.

På kyrkolivsutskottets vägnar

Agne Arnesson, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Agne Arnesson, ordförande, Niklas Grahn, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Ellionor Moberg, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig härmed mot utskottets förslag till beslut i betänkandet. Jag anser att motion 2021:67 ska avslås. Jag står därmed heller inte bakom utskottets motivtext i betänkandet.

Ann-Christine From Utterstedt

Reservation 2

Jag reserverar mig mot kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:11 med hänvisning till mitt yrkande om avslag på motionen (2021:67).

Det kan inte vara kyrkostyrelsens och kyrkokansliets uppgift att i en situation där Svenska kyrkan förlorat 1,5 miljoner medlemmar på tjugo år ägna sig åt att bearbeta frågor som rör transpersoners könsidentitet.

Det finns bland denna grupp även personer som inte är intresserade av att bli offentligt utpekade och indragna i politiska och kyrkopolitiska processer.

Antalet könsidentiteter växer för övrigt för varje år och idag talas det om hbtqi-personer. Med stor sannolikhet kommer det att komma krav på att kyrkostyrelsen ska ta fram dokument om q-personer och i-personer. De dokument som redan är framtagna räcker. Det hela är ett försök för kyrkan att anpassa sig till mediatrender istället för att ägna sig åt sina kärnuppgifter, inte minst missionsuppgiften.

Det är symtomatiskt att kyrkolivsutskottet samtidigt avslår en motion som föreslår att apologetiskt material ska tas fram som kan användas i konfirmandarbetet och en motion som föreslår en nationell strategi för kyrklig scout- och idrottsverksamhet.

Torbjörn Aronson

Särskild mening 1

Jag anmäler särskild mening vad gäller kyrkolivsutskottets betänkande KI 2021:11 Könsidentitet och könsuttryck.

Motionen riktar in sig på att Svenska kyrkan ska ta ställning i en livsstils- och/eller identitetsfråga – definition beroende på vem man frågar. Målet är att det ska finnas ett

och endast ett korrekt synsätt på en komplex, men icke teologiskt central, fråga inom Svenska kyrkan. Detta markeras med formulering om ett ställningstagande som ”alla” skall få omfattas av etc. Det är paradoxalt, men på intet sätt någon nyhet, att de nomineringsgrupper som ropar högst om en öppen kyrka för alla, är mest pådrivande i att snäva av Svenska kyrkan. Den processen ställer jag mig främmande inför.

David Castor

Särskild mening 2

Jag stödjer Ann-Christine From Utterstedts reservation avseende motion 2021:67.

Zandra Pettersson

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2021:4y

Könsidentitet och könsuttryck

Läronämndens yttrande över motion 2021:67

Läronämnden konstaterar att det pågående samhällsamtalen om könsidentitet och könsuttryck, samt kunskapsutvecklingen på detta område, manar till fördjupad teologisk reflektion. Ett sådant arbete behöver präglas av det pastorala mötet och lyssnandet till människors erfarenheter.

Uppsala den 27 augusti 2021

På läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Karin Johannesson, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Mikael Mogren, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Sören Dalevi, biskop Eva Nordung Byström, biskop Thomas Petersson, biskop Andreas Holmberg, Marta Axner Ims, Teresa Callewaert, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winnige.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:12

Distansutbildning

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:81. Motionären föreslår att möjligheterna till ökad distansutbildning för kyrkans profilutbildningar ska undersökas. Utskottet konstaterar att en pilotutbildning som i hög grad bygger på distansundervisning redan är igång, och föreslår därför att motionen anses besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2021:81 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Motionens förslag

Motion 2021:81 av Margareta Andersson, Distansutbildning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheterna till ökad distansutbildning för kyrkans profilutbildningar.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågor om ökad distansutbildning för pedagoger och diakoner har behandlats av kyrkomötet redan 2002, med anledning av en motion 2002:103 om profilutbildning för diakoner och församlingspedagoger. Kyrkolivsutskottet konstaterade i sitt betänkande 2002:8 att arbete med att utveckla distansutbildningar för dessa yrkesprofiler redan pågick, i samarbete med Sigtuna folkhögskola, Edelviks folkhögskola och Högskolan Trollhättan/Uddevalla. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås vilket även blev kyrkomötets beslut.

En utbildningsreform tio år senare ledde fram till att Svenska kyrkan fick en ny ordning för studiegångar och utbildningsorganisation för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster (beslut i Nämnden för utbildning, forskning och kultur 2012-03-19, 32 §). Beslutet innebar bland annat att Svenska kyrkan inrättade ett utbildningsinstitut i egen regi där det avslutande pastoralteologiska slutåret/terminen skulle genomföras, med lokaler i Uppsala och i Lund. Innan utbildningsreformen trädde i kraft den 1 augusti 2013 fanns totalt 18 olika utbildningsplatser för de fyra yrkesutbildningarna.

Att kunna anpassa den nya utbildningsorganisationen efter förändrade behov var en viktig utgångspunkt för nämndens ställningstaganden. I kyrkostyrelsens skrivelse 2012:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2011, bilaga 3, beskrivs nämndens överväganden och beslut och på sidan 138 framgår följande.

Utbildningsorganisationen ska kunna ge en utbildning med hög kvalitet och vara attraktiv för studenter. Organisationen ska vara hållbar i så måtto att den kan anpassas till tänkbara förändringar i Svenska kyrkan och dess omvärld och använda resurser på ett effektivt och ansvarsfullt sätt.

Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Svenska kyrkans utbildningsinstituts huvuduppdrag är att ge pastoralteologisk utbildning till blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. För att bättre kunna samverka mellan framtida medarbetare inom de olika yrkesgrupperna och för att underlätta för studenternas studiegång har den pastoralteologiska utbildningen samlats till ett slutår eller en sluttermin. Präster, diakoner och församlingspedagoger läser ett avslutande pastoralteologiskt år medan organister och kantorer går en pastoralteologisk termin vid ett tillfälle under sin utbildningstid. Från 2015 ges möjlighet att söka till diakon- och församlingspedagogprogrammen även på distans och halvfart.

Redan innan pandemin började begränsa möjligheterna till undervisning på plats hade biskopsmötet och utbildningsinstitutets ledning haft en dialog om att utveckla och bredda utbildningsformerna. Samtal har också förts med stiftsstyrelsernas presidier.

Från våren 2020 ledde restriktioner under den rådande pandemin till att distansundervisningen inte längre var ett val, utan en nödvändighet, för stora delar av utbildningarna. Under läsåret 2019–20 hölls undervisningen på distans under tio av de 40 studieveckorna, och 2020–21 kunde endast ett fåtal av studieveckorna genomföras med de studerande på plats. Denna situation var likartad för de flesta högskolor och universitet, och har medfört utmaningar men även stort avancemang när det gäller digital didaktik. Viktiga erfarenheter finns också när det gäller vilka moment som fungerar bra att genomföra på distans och vad som bör förläggas till campusveckor. För första gången genomfördes nu den pastorala utbildningen även för präster i digitala former, vilket inte hade skett tidigare.

Pilotutbildning med nätbaserade inslag

För att underlätta rekryteringen till de kyrkliga utbildningsprogrammen planeras nu en pilotutbildning som bygger mycket på distansundervisning. Ansökan öppnade i september 2021. Av kyrkostyrelsens skrivelse 2021:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 framgår det att en pilotutbildning med nätbaserade inslag ska erbjudas redan 2022. Denna pilotutbildning kommer att bestå av både campusveckor, digital undervisning och regionala samlingar samt verksamhetsförlagda utbildningsmoment i församling. Utbildningen ska få en starkare anknytning till kyrkoliv och församlingspraktik, och lärdomarna som pandemin har gett ska finnas med när pilotutbildningen utvecklas.

Pilotutbildningen öppnar också för dubbel antagning, det vill säga att sökande även till diakon, församlingspedagog och kyrkomusiker ska kunna börja både på vårterminen och höstterminen. Hittills har det endast varit möjligt för präststuderande.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2021:81 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet konstaterar att en pilotutbildning som i hög grad bygger på distansundervisning redan är i färd att starta. De erfarenheter som ges genom den blir en bra grund för fortsatt utveckling av distansutbildningsalternativ för de kyrkliga profilutbildningarna. Dessutom noterar och uppskattar utskottet att det i pilotutbildningen öppnas för antagning såväl höst- som vårtermin inom alla de fyra yrkesinriktningarna, vilket innebär att fler sökande kommer att kunna antas.

Med anledning av det ovan anförda föreslår utskottet att motion 2021:81 ska anses besvarad.

Digitalt sammanträde den 7 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Marie Wildhammar Okker, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Vicktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Agneta Lindström Berg, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Cecilia Brinck, Lisa Gerenmark, David Castor och Magnus Jarnling.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Kyrkolivsutskottets betänkande 2021:13

Jourhavande präst

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2021:99 i vilken motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda möjligheten att stärka Jourhavande präst med ytterligare personella resurser, företrädesvis diakoner. Utskottet delar motionärens bild av att det finns ett stort behov av samtalsstöd och att det är angeläget att även andra medarbetare än präster tas i anspråk för att möta dessa behov genom jurer eller jourliknande former. Utskottet anser dock att det är viktigt att tjänsten Jourhavande präst behåller sin absoluta tystnadsplikt, sin upparbetade profil, tydligheten i vad som erbjuds och sitt namn och föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

För att kunna möta det ökade behovet av samtalsstöd föreslår utskottet att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. avslå motion 2021:99,
2. med anledning av motion 2021:99 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster.

Motionens förslag

Motion 2021:99 av Lisa Gerenmark, Jourhavande präst

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att undersöka möjligheten att stärka jourhavande prästs verksamhet med ytterligare personella resurser, företrädesvis diakoner, för att kunna möta upp det ökade behov och förväntningar av kris och samtalsstöd som finns.

Bakgrund

Själavården inom Svenska kyrkan sker i många olika former. Flest människor får själavård via sin församling eller genom institutionssjälavården, men en kanal som har ökat stort det senaste årtiondet är Jourhavande präst.

Jourhavande präst och andra kyrkliga jourtjänster

Jourhavande präst är en del av Svenska kyrkans själavård och kan nås via tre kanaler, telefon, chatt och digitalt brev. Genom avtal med SOS Alarm nås telefonjouren kostnadsfritt via nödlinjen 112 vars nödområden är ambulans, räddningstjänst, polis, flyg-, sjö-, fjällräddning, giftinformation och jourhavande präst. Tjänsten Jourhavande präst bemannas av präster i alla stift. Bemanningen av präster samordnas inom respektive stift och en övergripande samordning sker på den nationella nivån. Det som utmärker Jourhavande präst bland andra samtalsjourer är att alla som svarar är präster och har därmed absolut tystnadsplikt (se nedan).

Över 100 000 anrop kommer varje år till Jourhavande präst, de allra flesta via telefon. Sedan coronapandemin började har antalet samtal till Jourhavande präst ökat och som en följd av det har öppettider och bemanning också ökat, men detta är en tillfällig åtgärd. Efter pandemin bedömer ansvariga för jouren att antalet samtal kommer att sjunka till strax över nivåerna innan pandemin.

Det finns två andra jourlinjer som drivs av Svenska kyrkan. Den ena är sverigefinska telefonjouren Palveleva puhelin (nås kostnadsfritt via 020-25 26 00) som har funnits under en längre tid och bemannas huvudsakligen av finskspråkiga frivilliga med grundutbildning i själavård, men även präster och andra kyrkliga medarbetare. Den andra är en teckenspråkig jour som startade på initiativ av Västerås stift 2020 och bemannas huvudsakligen av teckenspråkiga präster och diakoner från flera stift och församlingar.

Det finns flera andra jourtjänster som har kopplingar till Svenska kyrkan. Den största av dessa är Kyrkans SOS som är en stiftelse baserad i Göteborg. Den är fristående från Svenska kyrkan men samarbetar med flera stift och församlingar. Kyrkans SOS har bedrivit jourtjänst under en lång tid och besvarar idag över 20 000 samtal per år, huvudsakligen via telefon (0771-800 650) men också via chatt. Jouren bemannas av utbildade volontärer.

Tystnadsplikt och anmälningsskyldighet

I kyrkoordningen står följande om prästens tystnadsplikt. ”Den som är eller har varit behörig att utöva uppdraget som präst har tystnadsplikt i fråga om uppgifter som han eller hon därvid har fått veta under bikt eller enskild själavård” (31 kap. 9 §). Det finns inga undantag från prästens tystnadsplikt, den är absolut.

Diakoners tystnadsplikt beskrivs på samma sätt i kyrkoordningen (32 kap. 9 §) men det finns undantag mot förbudet mot att lämna ut uppgifter. Det gäller till exempel att uppgifter i vissa fall måste lämnas för en anmälan till socialnämnden eller polis- eller åklagarmyndighet, då det föreligger uppgifts-, informations- eller anmälningsskyldighet enligt lag.

Vägval kring bemanning

Tidigare bemannades Jourhavande präst inte av alla stift och man hade olika bemanningspraxis i stift. I vissa stift bemannades den även av diakoner eller pastorer från andra samfund. I en utredning, som gjordes på uppdrag av generalsekreteraren 2005, föreslog utredaren att Svenska kyrkan skulle fortsätta tjänsten Jourhavande präst med endast präster i Svenska kyrkan. Utredningen talade emot att tjänsten skulle utökas med diakoner med motiveringen att de har en annan tystnadsplikt än prästerna och att det är avgörande med en klar och tydlig marknadsföring av *vad* och *av vem* som tjänsten erbjuder.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Jourhavande präst har varit föremål för flera behandlingar i kyrkomötet genom åren och en av dessa bedöms ha relevans här, betänkande KI 2013:17 Jourhavande präst kvar inom alarmnumret 112, med motion 2013:51 med samma namn. Motionen var föranledd av en statlig utredning (SOU 2013:33) som föreslog att Jourhavande präst inte skulle få finnas kvar inom larmnumret 112. Utskottet uttalade då ett tydligt stöd för att Jourhavande präst skulle vara kvar inom larmnumret 112, i enlighet med kyrkostyrelsens remissvar på utredningen. Kyrkostyrelsens motivering var att via 112 skapas optimala förutsättningar i samhället för att stödja den enskilda medborgaren och att om man från 112 hänvisar till ett annat nummer riskerar man tappa bort till exempel suicidbenägna personer. Fördelarna med 112, menade man, är också att den tjänsten är kostnadsfri att ringa till och har en servicenivå som kyrkostyrelsen inte kan erbjuda via egna kanaler.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2021:99.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2021:99 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans befintliga jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster.

Utskottet delar motionärens beskrivning i motion 2021:99 av att den utsatthet och psykiska ohälsa som funnits under pandemin mycket sannolikt kommer innebära att det finns ett fortsatt stort behov av samtalsstöd. Utskottet delar också motionärens bild av diakoners rika kompetens inom själavård och diakoni.

Utskottet menar att behov av samtalsstöd delvis kan mötas genom den typ av jourer som finns inom Svenska kyrkan idag men är också öppet för att behoven kan mötas i andra former, till exempel genom utveckling av de digitala jourer som finns idag.

När det gäller Jourhavande präst anser utskottet att tydligheten i prästens absoluta tystnadsplikt, den upparbetade profilen, tydligheten i vad som erbjuds och namnet Jourhavande präst är viktiga saker att slå vakt om. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att motionen ska avslås. Utskottet anser samtidigt att det är angeläget att hitta vägar för att koppla den kompetens som finns i Svenska kyrkan, bland både diakoner och andra yrkesgrupper, till de stora behoven av samtalsstöd. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna att stärka Svenska kyrkans befintliga jourverksamhet med ytterligare personella resurser, utöver präster.

Digitalt möte den 7 oktober 2021

På kyrkolivsutskottets vägnar

Niklas Grahn, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Niklas Grahn, ordförande, Marie Nielsén, Ronny Hansson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Peter Egardt, Kent Karlsson, Amanda Carlshamre, Agne Arnesson, Inga Alm, Ann-Christine From Utterstedt, Mats Ershammar, Karin Janfalk, Viktoria Bagi, Torbjörn Aronson och Margaretha Herthelius.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Lina Dahm, Anna Rapakko, Johannes Fransson, Sara Waldenfors, Kristin Molander, Lars Jakobsson, Ellionor Moberg, Tomas Fors, Christoffer Wallin, Zandra Pettersson, Lisa Gerenmark och David Castor.

Biskoparna Thomas Petersson och Andreas Holmberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag biträder utskottets förslag att avslå motion 2021:99 om Jourhavande präst. Jag reserverar mig däremot mot utskottets förslag till beslut i betänkandets andra punkt och biträder därför inte heller utskottets motivtext. Motionärerna tar upp möjligheten att stärka, företrädevis av diakoner, Jourhavande präst. Detta anser jag är fel väg att gå.

Problemet är enligt min mening att det finns för få präster som är engagerade i uppdraget Jourhavande präst och lösningen bör snarare ligga i att engagera fler präster till detta. Vi ska hysa största respekt för att begreppet Jourhavande präst är vedertaget och människor som söker den hjälpen ska veta vilken profession de möts av och vad de kan förvänta sig. En prästs tystnadsplikt är mycket mer långtgående än övriga yrkeskategorier. Jag biträder därför inte betänkandet i sin helhet.

Ann-Christine From Utterstedt